СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVI. Ч. 284. Джерзі Сіті, Н. Дж., середа, 7-го грудня 1938. No. 284. Jersey City, N. J., Wednesday, December 7, 1938. VOL. XLVI.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ Тел. „Свободи": BErgen 4-0237, — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ПРЕЗИДЕНТ ОБСТОЮЄ СВОЮ ЛІБЕРАЛЬНУ ПОЛІТИКУ

ЧЕПЕЛ ГИЛ (Норт Каролайна). — Президент Рузвелт виголосив тут на інтернаціональнім форумі університету Північної Каролайни дві промови, в котрих порушив ріжні важні питання американської внутрішньої й заграничної політики. Обі промови були розіслані радіом по всьому краю й поза границі й у кожній з них президент підчеркував, що він далі буде провадити свою ліберальну політику, як досі.

Якщо край має постійно розвиватися, він мусить теж постійно змінятися.

Добробут американського народу не може вичікувати простого випадку; для цього треба рішучого й умисного ділання.

Що Америка тепер робить або зробить за найближчі роки, має багато більший вплив на перебіг подій світу, ніж хтонебудь з нас може вгадати. Злучені Держави є не лише найбільшою й наймогутнішою демократією в світі, але й тою демократією, від котрої інші демократії світу вижидають рятунку.

Він заявив у внутрішній політиці за дальше ведення ліберальної політики, не зважаючи на вислід останніх виборів.

У заграничній політиці, говорив президент, уряд робить усе, що він може, щоб вдержати мир.

СУД ПІДДЕРЖУЄ ЧАСТИННО ЗАКОН ПРО РОБІТНИЧУ РАДУ.

ВАШИНҐТОН. — Найвищий Суд Злучених Держав вирішив тут довгий спір між підприємством „Консолидейтед Едисон Ко." та міжнародною юнією електричних робітників, в котрому йшло про конституційність закону про раду робітничих відносин. Суд у дечому признав слушність юнії, в інших точках — підприємству.

Суд признав юнію за тіло, уповновper умовлятися за умови праці лише в імени своїх членів.

Рішення суду було видане не одноголосно, але більшістю суддів.

ПРОДАЛИ ЗАЛІЗНИЦЮ ЗА 80,000 ДОЛЯРІВ.

НЮ ЙОРК. — Надземну залізницю на 6-тій Евені продано на ліцитації, що відбулася на ступнях міського ратуша, одному підприємцеві за $80,000.

Предмет купна обіймає 17,000 тон будівляної сталі та 2,000 тон шин.

Продаж має ще бути підтверджений оціночною радою міста.

ЖІНКА СУДДІ ОБВИНУВАЧЕНА ЗА ПАЧКАРСТВО.

НЮ ЙОРК. — Федеральна лава присяжних суддів постановила поставити на суд як обвинувачену за пачкування річей до Злучених Держав паню Лорел, жінку судді найвищого суду в місті Ню Йорк. Прокураторія каже, що пані Лорел при приїзді до Америки з Европи не подала до відома митного уряду, що вона везе з собою багато річей, але перекрала їх через митний уряд і спровадила до свого мешкання. Її арештовано 26. жовтня.

БАНДИТИ ОГРАБИЛИ ЕДИСОНОВУ КОМПАНІЮ.

НЮ ЙОРК. — Чотири грабіжники напали в понеділок зполудня на канцелярію підприємства Консолидейтед Едисон Ко. Застрашивши 17 робітників підприємства, вони забрали з каси підприємства $12,000 готівкою і $4,000 чеками, яких не можна переносити на інших людей.

ФОРД КАЖЕ, ЩО ЙОГО ПАТЕНТИ ПУБЛИЧНА ВЛАСНІСТЬ.

ВАШИНҐТОН. — На переслуханні перед тимчасовим економічним комітетом ставав як свідок Едсел Д. Форд, син Генрія Форда, автомобільного магната, та заявив, що Фордова Компанія не обстоює патентових прав своїх винаходів. Коли хто нарушить це право, вона ніколи його в суд не позиває.

ПОЛІЦАЇ ВІДПОВІДАЮТЬ ПЕРЕД СУДОМ ЗА КРАДІЖ РЕЄСТРІВ.

НЮ ЙОРК. — Девять членів міської поліції, між ними один капітан, один поручник, один сержант та 6 звичайних поліцаїв, стають на суд за крадіж поліційних реєстрів з поліційної стації в Брукліні.

ВІДНОВЛЯЮТЬ СТАТУЮ СВОБОДИ.

НЮ ЙОРК. — Перше загальне відновлення статуї Свободи в заливі міста Ню Йорку буде викінчене 15. грудня цього року. Статую вичищено, скріплено й перемальовано. Справляють теж цілий острів, на котрім стоїть статуя. Роботу виконали допомогові робітники.

КАТОЛИЦЬКО-ПРОТЕСТАНТСЬКЕ ВІЧЕ ПРОТИ НАЦІЗМУ.

ВАШИНҐТОН. — Католицькі й протестантські духовники влаштували тут спільне віче („релі") проти націзму. На чолі протестантських духовників стояв протестантський епископальний епископ Фрімен; на чолі католицького духовенства — о. Волш.

НАЙЗДОРОВІШІ МІЖ ТИСЯЧАМИ.

На цій світлині є чотири хлопці й чотири дівчата, вибрані з тисяч членів Конґресу Національного Клюбу і признані з Клюбу 4-Г найздоровішими. Зліва направо: Джералд Р. Гавлі, 17, Брок, Небраска; Брит Філіпс, 17, Кордел, Джорджія; Губерт Литлфілд, 17, Ок Ґров, Луїзіяна; Кендал Вилсон, 18, Келоґ, Айова; Рут Нейсон, 16, Стейтсвил, Норт Каролайна; Луіза Джансон, 15, Калера, Алабама; Джефі Поленд, 15 Фрайбурґ, Луїзіяна; Варвара Біб, 15 Лоґан, Айова.

КАРДИНАЛ ПРО НАСЛІДКИ НОВИНКАРСЬКОЇ ЦЕНЗУРИ.

Кардинал Мунделейн, архиєпископ Шікаґа, заявив у розмові з ґазетярами в Ню Йорку при нагоді свого повороту з Риму, що пересічна людина в Римі знає дуже мало про найважніші світові події. „Особисто я думаю", говорив кардинал, „що це є знаменита річ, що в Америці кожна людина знає, що діється в світових справах, та що тут ніхто не є обмежений до того, що хтось інший вважає вартісним загальної уваги".

ВИНАГОРОДИ ЗА ВБИВАННЯ СОРОК.

Орґанізація „Дакс Анлимитед" призначила нагороди за вбиття сорок. Сороки в останнім часі незвичайно розмножились і з багатьох сторін Алберти надходять зажалення на шкоди, спричинені ними. Через те від 1. листопаду розпочато кампанію за вигублення сорок і будуть виплачувати по 5 центів за кожну пару предложених сорочачих ніг.

ХТО ЛІКУЄТЬСЯ В СОВЄТСЬКИХ ЖИВЦЯХ.

З оголошеної статистики про соціяльний склад лікуванців, які лікуються на державний кошт у совєтських живцях на Кримі і на Кавказі виходить, що в осінньому сезоні було 11,000 осіб. Між цими лікуванцями були 84 народні комісарі, коло 8,000 вищих совєтських державних урядовців і службовиків комуністичної партії, 1,800 керманичів т. зв. стаханівських бриґад у совєтському промислі і коло 1,000 директорів державних фабрик та торговельних підприємств.

ГРАБУНКОВИЙ НАПАД НА ПРИХОДСТВО.

На греко-католицьке приходство в селі Висоцьку, пов. Броди, напали вечором три невідомі грабіжники, озброєні в револьвери. Користаючи з неприсутности пароха, о. Володимира Терещука, в хаті, грабіжники стероризували обслугу і забрали всю готівку та інші речі. Опісля випровадили зо стайні коня, запрягли до воза і відїхали в невідомому напрямі.

УЧНІ ВСЕЛЮДНИХ ШКІЛ ВЛОМНИКАМИ.

У Челяді, сосновецького повіту, зліквідували банду молодих вломників, зложену з учнів вселюдної школи у віці 10 і 11 літ.

ПОГОНЯ ЗА ВЕЛИТЕНСЬКИМ ВУЖЕМ У ЛОНДОНІ.

В полуднево-західній і західній дільниці Лондону поліція шукає індійського вужа питона, довгого 2½ м. Вуж є улюбленцем сина відомого письменника Конана Дойла. Його бачили коло Гайдпарку, де він важко зранив пса.

ПОТОКИ З ВИНОМ.

У відомій зо своїх винниць провінції Мендоза в Арґентині вилили 22 міліони літрів вина, щоб не допустити до дальшої обнижки цін. Тому, що населення кинулося з посудинами до потоків по вино, поліція обставила потоки, не допускаючи до них аматорів вина.

ЯК „ҐАЛІЦІЯНИ" СПРАВЛЯЛИ ВЕСІЛЛЯ НА ФАРМІ.

У Сторджісі, в Саскачевані, відбулося весілля Івана Наровського з Анною Лиценко. Обоє молодята, хоч мешкають у Виндзорі, Онт., рішили справити весілля в домі своїх родичів. І дійсно весілля відбулось, і то на давній старокраєвий лад, ще зперед яких 50 або 70 літ тому, з пиятикою і традиційною бійкою. В часі забави, коли гарячі напитки лилися струями, прийшло між весільними гостями до бійки на життя й смерть.

Вислід весільної бійки був такий, що 45-літній Іван Бабюк, один з весільних гостей перенісся на другий світ, а зате кілька інших весільних гостей, що його так тяжко побили, а бючи, кричали „ходім і покінчім з ним", стануть перед судом як обвинувачені за вбивство.

Тут не від речі буде додати, що в хаті родичів молодого, де відбулась ця сумнозвісна гостина, побито всі вікна й начиння, поломано всі столи, ліжка та крісла а самоходи на подвірю виглядали, неначе би перейшов через них военний повз (тенк).

БОЙКОТ НІМЕЦЬКИХ ТОВАРІВ НЕЛЕҐАЛЬНИЙ.

В Гамілтоні, Онт., відбувся конґрес канадійських жидів, на якому вибрано комітет, що матиме за мету зорґанізувати загальний бойкот німецьких товарів у Канаді. Посол Джан Ґляс з Торонта вибраний головою цього комітету. Обговорючи леґальність такого бойкоту в Канаді, гамілтонський адвокат Ґардон Волдрон заявив, що Канада й Німеччина жиють у дружних взаєминах і розводити таку економічну війну — бойкот — проти Німеччини є кримінальним злочином. Взагалі творити в Канаді якунебудь орґанізацію або змовлятись проти торговельних інтересів Німеччини є в Канаді нелеґальним і закон такого карає. На замітку Волдрона жиди пояснюють, що бойкот таки відбудеться, але тільки в моральному змислі.

ЗНИЩИЛИ ФАРМУ СРІБНИХ ЛИСІВ.

Незловлені жорстокі шкідники знищили фарму годівлі срібних лисів кілька миль на захід від містечка Старбак у Манітобі. Власником фарми є С. Р. Болдвин. Хоч убитих 117 лисів, з усіх 120, знайдено у перевернeнім троку у рові, то проте власник обчисляє свою втрату на близько $10,000. Його підприємство годівлі цінних лисів цілковито знищене.

ОСЕЛЕДЦІ ДЕШЕВІЮТЬ.

Коло берегів Ісляндії покінчилася ловля оселедців. Вона вдалася гарно цього року. Ісляндські рибалки навантажили 336,000 бочок оселедців, це є 120,000 більше як минулого року. Ісляндія має 110,000 населення, з чого 80% живуть з риболовлі.

ЗНАХОРКА КОЛО ЛОДЗІ.

В осаді Любонь під Лодзею рільна робітниця, 23-літня М. Цьмель пішла до знахорки, 67-літньої В. Вуйцікової, щоби порадитися проти недуги. Знахорка примістила хвору в коморі з димом, від якого хвора зачадилася й померла. Знахорку арештували.

СЛОВАЦЬКА ПРЕСА ЗАХОПЛЕНА ЗАЯВОЮ О. ВОЛОШИНА

ХУСТ. — Словацький часопис „Словенскі Глас" помістив статтю п. з. „Браво, Волошин". У тій статті між іншим пишеться: „Премієр Карпатської України, о. д-р Августин Волошин, мав відвагу сказати те, що повинен сказати кожен з нас. Він заявив, що ніякої іреденти не будуть толеровати та що кожний, хто не хоче залишитися в межах держави, може відійти. І в нас є такі випадки, про які сказав премієр Волошин. Але премієр Волошин пішов далі: він заявив, що мадяри матимуть у Карпатській Україні такі права, які дістануть українці в Мадярщині. Саме цей принцип повинні і ми застосувати. Премієр Волошин показав нам шлях. Вистане, коли й ми підемо тим шляхом, що ним пішов о. Волошин".

РОЗДІЛ КУКУРУДЗИ МІЖ УБОГЕ НАСЕЛЕННЯ ЗАКАРПАТТЯ.

ХУСТ. — Пресове бюро Карпатської України повідомляє, що уряд Карпатської України розділив 6 вагонів кукурудзи між убоге населення в окрузі Сваляви, 9 вагонів в окрузі Волового. На днях розділить 30 вагонів між населення в окрузі Рахова. Крім того на днях має надійти 38 вагонів кукурудзи з Румунії і 45 з Югославії. Незалежно від того уряд Карпатської України закупив іще 1,000 вагонів кукурудзи для вбогого населення.

ПОКЛАДИ ВУГІЛЛЯ І МІДИ В ГАЛИЧИНІ.

ЛЬВІВ. — Ґеольоґічні досліди, що їх від довшого часу ведуть учені в околицях Сокаля над Бугом, відкрили там нові поклади вугілля. Верчення виказало, що там знаходиться високовартісне вугілля, так званий „антрацит", що своїм складом дуже подібний до вугілля Донецького Басейну. Досі ще не провірено величини сокальських покладів. Але з весною чергового року урядова комісія польських фахівців робитиме глибокі і широкі верчення. Вона вирішить, чи біля Сокаля повстане новий вуглевий басейн.

Одночасно з тими дослідами польські вчені ведуть досліди в околицях Бучача та Незвиськ. Досі їм удалося знайти куски мідяної руди, яка своєю якістю дорівнює найкращій німецькій мідяній руді. Колиб ці досліди показались успішними, то це був би ще один доказ великого багатства українських земель. У Великій Україні начисляють 10,000 ріжнородних корисних копалень, передівсім залізної руди, каоліну, манґанцю, вугілля, ґрафіту, ртути та соли.

ПОЛЬСЬКІ ОПРИШКИ БЮТЬ ВІКНА В УКРАЇНСЬКИХ УСТАНОВАХ.

ЛЬВІВ. — У ночі з 12 на 13 листопаду ц. р. невикриті напасники вибили шиби в домі Українбанку, а в ночі з 13 на 14 цього місяця вибили всі шиби в Українській Бурсі в Бродах, а також у помешканні о. катехита Зафійовського.

БОЛЬШЕВИЦЬКІ БАНДИТИ ПОМАГАЮТЬ ПОЛЯКАМ.

ЛЬВІВ. — Місцеві комуністи-бандити підпалили обійстя о. Сірецького, пароха в Гаврилівці. Згаданий священик належить до найкращих і найдейніших українських священиків Станиславівщини, який поклав чимало тривалих заслуг на народній ниві. Слід зазначити, що комуністичні бандити попереднього парохові зробили ще гірше: вони ограбили його, потурбували та при звуках дзвонів і гудіння баняків вигнали з села, що сталось опісля посередною причиною його смерти.

ЗАПОВІДАЄ НА ВЕСНУ ВІЙНУ.

ЛОНДОН. — Міністер Полудневої Африки, Піров, який обїздив недавно всі европейські столиці і переговорював з головами держав в справі розділу кольоній, заявив, що за всякою правдоподібністю на весну чергового року вибухне світова війна. Вони нині всі бояться, але замісць усувати основні причини війни, всі до неї зброяться. Щоб уникнути війни, говорив Піров, треба булоб у найближчих місяцях певним державам поробити далекойдучі уступки. А на ті уступки цілком не заноситься.

НІМЕЦЬКА ДЕЛЕҐАЦІЯ В ПАРИЖІ.

ПАРИЖ. — До Парижу прибула німецька делеґація з міністром Рібентропом на чолі. Ця делеґація має підписати противоєнний договір з Францією, на основі якого обі держави зобовязались зо собою не воювати, а усувати непорозуміння мирним шляхом. Замітне те, що Рібентроп взяв зо собою чимало знавців, тому догадуються, що цей договір покриватиме багато ділянок. В урядових колах говорять, що Німеччина не тільки не має нічого спільного з протифранцузькими демонстраціями, що мали недавно місце в італійськім парляменті, але навіть є проти тих демонстрацій та вважає їх не на часі.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
by the Ukrainian Press and Book Company, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jeresy City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ВІДДІЛОВІ ВИБОРИ

Місячні оповістки відділів У. Н. Союзу заповідають тепер звичайно річні збори, на котрих правильно здається річний звіт відділового уряду й відділової контрольної комісії та вибирається новий уряд на наступний рік. Цей факт повинен звернути увагу членів на вагу цих зборів. Від того, як будуть ці збори переведені, буде залежати в значній мірі успіх дальшої діяльности відділу для У. Н. Союзу.

Вага цих річних зборів, хоч куди більша від ваги звичайних місячних зборів, вимагає передовсім присутности кожного члена й члениці. Навіть ті нові члени, що справ відділу не розуміють, повинні зявитися на них, щоби почати їх учитися. Досвідчені члени повинні зявитися, не зважаючи на ріжні недогоди, щоб своїм досвідом помогти молодшим членам вирішувати важні справи, звичайно порушувані на річних зборах.

Знаємо з досвіду, що бувають інколи члени, що на річні збори не приходять, а довідавшися потім, що на них запала якась ухвала, яка їм не подобається, нарікають на це або навіть відмовляються її виконувати. Так поступати може лише недозріла людина; дозріла людина йде на збори, бере участь у нарадах і голосуванні й навіть, як ухвала випала проти її волі, піддається рішенню більшости.

Неменше важною справою є вибір нового уряту. Що це справа важна, це знає кожний член. Одначе важна ця справа не для гонору й почести, які приносить із собою вибір члена на якийсь уряд, але тому, що від того, яких урядників вибереться на кожний уряд у відділі, буде залежати в значній мірі те, чи відділ буде сповняти добре свої функції. Справа почести є важна, але ця друга справа багато важніша. Тому при виборі урядника членові треба дивитися не на те, чи кандидат є його братом, сватом або кумом, але на те, чи кандидат з усіх членів найкраще надається на даний уряд. Кожний уряд приносить із собою почесть, але кожний уряд рівночасно вкладає на носія його обовязки. Як цей член цих обовязків не може або не хоче сповнити, то уряд не принесе йому почести. Тому саме приятель не буде голосувати на свого приятеля, що на уряд не надається.

Кожний уряд має свої вимоги. Буває, що хтось надається на предсідника, інший на секретаря, ще інший на касієра, чи контрольора, чи на радного. Це вже розум і практичний змисл членів відділу в тому, щоб угадати, котрий з членів найкраще надається на даний уряд. Для цього треба розуміння обовязків даного уряду й розуміння вдачі та здібностей членів. Для цього треба теж певного досвіду, котрий добувається довшою практикою, довшою участю в таких виборах.

При виборах люди часто помиляються. Тому ніякий кандидат, що перепав при виборах, не повинен на членів за це гніватися. Він повинен бути вирозумілий для людської помилковости й своєю щирою працею в році показати членам наочно, що він справді був би кращим урядником. Мститися за невибір може лише людина злобна.

УТРАЧЕНА СТОЛИЦЯ

На основі віденського рішення утратила Карпатська Україна три найбільші міста: Ужгород, Мукачів і Берегів з околицею.

Та ми не повинні тратити надії, а працювати, щоб утрачені землі вернулися назад до Карпатської України. Праця і віра докаже чудес, повстане одна велика Україна.

*

Мадярський літописець Аноним каже, що Ужгород був першою словянською твердинею, яку зайняли мадяри тоді, як вдерлися у дунайський басейн. Відтоді пройшло більше як тисяча літ. Та цей довгий час не оставив в Ужгороді майже ніяких слідів і крім старого замку, що домінує своєю сірою масою над усім містом, нічого про давнину міста не згадує. Все інше, що тут є, не старше як 150 літ. Цим ріжниться Ужгород від західних міст. Не знаходимо в ньому величавих будівель середневіччя, нема в ньому, не зважаючи на тисячелітню минувшину, патини старовинної культури.

Причиною того є це, що Ужгород не був вільним містом із упривілеєним міщанським населенням, а твердинею, яка заступала доступ українцям і полякам у придунайську рівнину, а туркам у Карпати. Як важна стратегічна точка він підчинений був начальникові твердині, який мав повну військову і, самособою, громадянську владу. Така необмежена влада виключала вже сама собою всяку можливість розвитку громадянських вольностей і т. зв. міської самоуправи, які є, можна сказати, одинокою нагодою для розвитку ремесла і торговлі, а яка в інших містах була основою добробуту населення та дала змогу призбирати значні багатства, надвишку яких вжили для будови державних і приватних будинків, святинь і т. д.

Другою причиною того була вбогість громадян, та ще й до того маєтки тих незаможних громадян поконфіскувала Австрія в початках 18-го століття за те, що вони взяли участь у протигабсбурському повстанні Франца Ракоція. Майно те дали лісовому державному скарбові. Всі старання міста відзискати це майно покінчилися невдачею. Маєтки лісового скарбу і сьогодні окружають звідусіль місто, що служать як чудові природні парки для громадян. Вулиці та площі міста, які також належали до скарбу, звернено місту тому 60 літ, а в заміну за це місто звільнено скарбові посілості та підприємства від міських податків.

Ужгородський замок, який також були сконфіскували графові Миколі Берченієві (який почасті дістав його в наслідстві від первісних його власників Другетів, а почасті відкупив від скарбу) в 1774 році цісарева Марія Тереса разом із езуїтським монастирем і церквою подарувала греко-католицькій мукачівській дієцезії. Відтоді мукачівський єпископ проживає в Ужгороді.

Важною історичною подією треба признати, що десь у 1649 році — точніше тепер годі ствердити — заключили церковну унію.

Ужгород наслідком неприхильних обставин розвивався незвичайно помалу і хоч був осідком ужгородської жупи та мукачівської єпархії, а також культурним і національним осередком карпатоукраїнського народу, оставався незнатним провінціяльним містом. Впливові чинники наче не бачили його. Так напр. судову округу перенесли були до Берегова, залізницю провели попри Ужгород і т. д.

Державний переворот був теж переворотом в історії міста Ужгороду, який із незначного провінціяльного містечка став столицею автономної Карпатської України. Це поставило перед Ужгородом нові завдання, що випливали з його нового положення, як столиці краю.

Треба було передовсім подумати над тим, де примістити нові центральні державні та краєві (земські) уряди, бо в місті не було подостатком і відповідних будинків. Тому збудували коштом 150 міліонів ч. к. нову модерну частину міста, звану Мале Галаго. Із важніших будинків, побудованих тут, є тут краєвий уряд, команда жандармерії, краєвий і окружний суд, народній банк, дирекція фінансів, дирекція поліції, дім народнього здоровля, народня школа ім. Масарика, нова почта і т. д.

В 1929 році завели електричне освітлення, а вже в 1932 р. пустили в рух нову електричну стацію, побіч неї гидроцентралю. Електричні стації засолюють в електрику всю Карпатську Україну та східню Словаччину.

Коштом майже девять міліонів ч. к. побудовано нові модерні різниці, а побіч них новий базар (ятки). В 1932 р. викінчили будову водопроводів, також коштом 9. міліонів ч. к. Тогож року відкрили новий міський кінотеатр, побудований за найновішими технічними плянами. Ця будова разом з будинком прилюдної міської бібліотеки коштувала 5 міліонів ч. к. В 1932 році коштом краю при підмозі держави збудували ремісничу школу коштом $1\frac{3}{4}$ міліона ч. к.

Як ужгородську специяльність треба згадати циганську школу, яку побудували в 1927 році в циганській дільниці міста. Це мабуть чи не одинока така школа в Европі.

Ріка Уж, що перепливає Ужгородом, ділить його на дві половини, получені покищо одним мостом з гостинця і одним залізничим. Регуляція ріки зачалась 1923 року. Таке гарне побережжя, як в Ужгороді, рідко де можна знайти. Щоб місто гарніше виглядало, засипали бувший млинський канал, що протікав старим містом.

Важнішою історичною памяткою є старовинний замок, довкола якого велися криваві війни. Тепер у цьому замку є греко-католицька духовна семінарія. Чудовий вид із замку на рівнину, на долину ріки Ужа та на Карпати, засіяні кістьми вояків із світової війни.

На західнім кінці замкової гори, на висоті 60 м., стоїть дуже гарна греко-католицька церква з двома величавими вежами, побудована на місці езуїтської церкви. Ця церква з прилягаючого до неї єпископською резиденцією і замком, надає характеристичного вигляду ужгородській панорамі. На південному узбічті замкової гори визначається своєю монументальністю пятиповерховий василіянський монастир, а побіч нього бувша православна церква, що тепер є домашньою церквою василіян.

По лівому боці Ужа стоїть гарна православна церква, побудована на памятку російських вояків, які згинули в Карпатах.

Гарною і стилевою будівлею в мавританськім стилі є жидівська синагога, побудована в 1900 році по правому боці ріки, коло моста, звідки простягається гарний вид на нове побережжя Рошковича, яке відбивається у криштальній воді Ужа, наче в синє-зеленім дзеркалі.

Цікавою історичною й архитектурною памяткою Ужгорода є бувший жупанат на площі Жатковича, де 8. травня 1919 р. Центральна Рада заявилася за злуку Карпатської України з Чехословаччиною. Тепер тут був досі губернаторський уряд і музей, який має вже гарні збірки.

В Ужгороді майже кожна людина знає бодай три мови. Крім українців є тут чехи, словаки, німці, жидя, мадяри, цигани, та москалі (еміґранти). Щодо віроісповідання, то є тут: греко-католики, православні, римо-католики, кальвіністи, лютерани, чеські брати, методисти, жиди-ортодокси та неологи, а це все на 30,000 населення.

Не менше цікавий Ужгород для географа, природника та туриста. В Ужгороді стрічається дунайська рівнина з Карпатами. Одна половина Ужгорода лежить іще на рівнині, друга на останніх відногах Карпат, покритих виноградниками. Карпати кінчається без переходу і відразу начинається велика дунайська рівнина, на яку з височин, які знімаються над містом, туристові відкривається чудовий вид.

Ужгород, у якого гербі є китяга винограду, цікавий теж для любителів доброго природнього вина. Останні узбіччя Карпат покриті обширними виноградниками, що дають першорядний столовий виноград і добрі вина. Цікаві є численні винні пивниці в Ужгороді, з яких повстали колись у давнині цілі вулиці, як Пивнична та Глибока. Пивниці ті викуті у скелі та тягнуться попід гору кількасот метрів,

МОТОВИЛІВКА

Львів, 18. листопаду 1938.

Зудар двох сил, що їм не було, нема й ніколи не буде, бо не може бути, одночасно місця в Україні: одної, що для неї українська державність у Києві — це тільки **засіб** до мети, й другої, що для неї державне існування української нації над Дніпром — це **єдина й остаточна мета й найвищий наказ** кожночо часу — це події листопаду 1918 року в Наддніпрянщині.

Перемога тієї другої сили, що всі свої пляни, й наміри спирає на майбутньому української нації, а реалізує їх, завжди тільки спираючись на власні сили української нації, з вірою в невичерпані засоби нації і її спроможність самій рішати про свою долю — це **Мотовилівка**.

Мотовилівка...

Одні вимовляють і завжди вимовлятимуть це хвилююче слово з радісним спогадом, глибоким пієтизмом і невимовною гордістю.

Другі стрічають його холодно, стримано, а навіть з нехіттю.

Одним воно ясне причиною й зрозуміле змістом.

Другим тьмаве й досі не збагнуте.

В чомуж причина оцього роздвоєння й нерозуміння?

Сьогодні, в двацяті роковини тієї історичної події, що мала такі глибокі причини й такі далекосяглі наслідки в державному житті й існуванні української нації над Дніпром, не від речі торкнутися головних моментів українського державного життя тієї доби, збагнути те, що стало причиною тієї події, й глянути на неї щиро й обективно. Очима, серцем і розумом тих, що були тоді активними учасниками подій. Незалежно від того, чи керували подіями, чи були виконавцями призначених їм роль чи завдань.

* *

Друга половина 1918 року в Україні — це змагання двох політичних течій.

Одна з них, що в її руках була тоді доля української державности й що вона кермувала нею, вважала українську державність у Києві переходовою, **сезоновою**. **Базою** для підготови своїх плянів і намірів у реактивуванні давнього стану на території колишньої російської імперії. Тобто, засобом до мети. Вона використовувала чи то своє українське **територіяльне** походження, чи свій **азиль** в Україні для організування сил, що мали допомогти їй до реалізації її задумів.

Вона, хоч чужа духом, зуміла замаскувати свої справжні наміри українським державним інтересом, їй удалося запрягти в свою роботу й українські елементи, що несвідомі великої сили української нації, бо відчужені від неї довголітнім чужим володінням, дали себе залякати загрозою втрати доцьогочасного дорібку й намовити піти туди, звідкіля, за її переконанням, прийде єдина забезпека хоч обмеженого, але власного існування. Тимто ці українські елементи, свідомо навіть бажаючи добра українській нації й українській державі, несвідомо вступили на шлях, що провадив саме до поховання української державности.

Друга течія, що для неї українська державність була всім, була змістом її життя й існування та єдиною метою, не могла, бо не сміла, погодитись на обманні ворожі зазіхання, хоч так зручно масковані, не вірила чужій силі, а всі свої пляни й наміри сперла на власну, українську національну силу.

І відкликалась до тієї сили. Рятуючи саме **українську державність** перед знищенням її **тими**, що тримали її віками в ярмі. Тими, що зними звязувала тепер долю української державности саме ця **перша течія**.

Результатом ріжниці думок і плянів **цих двох течій** став Український Національний Союз, мобілізація української національної й політичної сили.

Зударом двох акцій став виступ Січових Стрільців з Білої Церкви 16-го і бій під Мотовилівкою 18. листопаду 1918 року.

* *

„В серпні 1918 р. Стрілецька Рада (збір найвизначніших стрілецьких старшин) рішила, що на Україну надвигається небезпека втрати державности за ціну союзу з чорносотенною Росією.

„Вона рішила за всяку ціну ще раз зібрати Стрілецтво, щоб виступити в обороні українських державних змагань на випадок небезпеки".

Так писав шістьнацять років тому — а чотири роки по цій даті 18. листопаду 1918 р. — колишній визначний старшина Січових Стрільців, що пізніше й тепер розійшовся зо своїми поглядами доби свойого перебування в рядах Січових Стрільців у Білій Церкві й у складі саме тієї Стрілецької Ради.

Та його слова — це чи не найпластичніше зясування причин і значіння Мотовилівки.

А слова, що ними відповів тодішній командувач Січових Стрільців у Білій Церкві носієві найвищої влади української держави:

„...Січові Стрільці підуть проти кожного, хтоб він не був, хто виступить проти державної незалежности української нації" —

— це найкраща характеристика тих, що дали зміст Мотовилівці.

* *

Сьогодні, в двацяті роковини бою під Мотовилівкою, вшануємо память Незабутнього Лицаря — сотника Федора Черника, що згинув під Мотовилівкою.

А вшановуючи Його память — вшануємо одночасно і память усіх Січових Стрільців, що в цьому Великому Листопаді української історії й згодом упали в боротьбі за цю Велику Ідею. — („Новий Час").

Петро Сагайдачний.

СЛОВАЧЧИНА ТА СЛОВАКИ

НАРІД І ЙОГО РОЗСЕЛЕННЯ.

(4)

Спіш, зогляду на альпейський клімат і високе положення, є наче кліматичною і купелевою країною, що крок є тут ріжні мінеральні джерела, що приносять хорим не лише полекшу, але і видужання. Сірчані купелі в Любіці (Ляйбіц) коло Кежмарку та в Смердзьонці (Кроненберг), вуглеводні славковські купелі (Шлягендорф), дружбацькі (Рушбах) і слатвінські (Слатвіне), залізні купелі в Любовлі — це тільки найважніші та найголосніші побіч багатьох кліматичних і літніських місцевостей.

Хто іде вгору долиною Вагу та Попраду, звичайно так дуже захопиться Татрами, що забуде й глянути на нижчі гори, які тягнуться ріжноманітною смугою рівнобіжно до Татр. А тимчасом ті Малі Татри чудові, є там печери, темні бори із вистаючими зпоміж них величними шпилями. В тих горах добувають ріжні металі: олово, залізо, срібло, а навіть золото. Тому, що по мадярськи копальня називається „баня", то що друга-третя місцевість у другій частині назви має це слово, або по словацьки „банскі" (нпр. Банська Бистриця). Це доказує призначення, для якого дану оселю оснували.

Рядом, наче північна сторожа, стоять тут величаві шпилі: Кральова Гора, Велька Вапеніца, Чертовіца, за ними маєстатичний Дюмбір (2,045 м.), понижче на південь Століца, Ревуцка Голя, багатохребетний Музань, Вепор і Поляна.

Головнож гарна є долина ріки Грону. Романтичність долини ступенується коло Бжезової і зростає до Банської Бистриці та Зволеня. Тут також багато руїн старих замків. Над рікою Слатною, що впадає до Грону у стіп гори Великої Поляни, розложилося велике село Тетва, що має яких 15,000 мешканців.

У Зволенщині багато мінеральних джерел, головно квасних, так, що мінеральної води вживають там як щоденної води до пиття, бо вона є у криниці в господарів на подвірю. Найславніші купелі є в Слячі, 3 км. від Зволеня.

Із ґемерської та зволенської округи походило багато заслужених словаків, як напр. славний письменник Шафажік (Шафарик).

У тековській окрузі найбагатші копальні є на захід від Зволеня у Кшемніці (золото), на півдні в Щавниці (срібло). Околиця Кщемниці вбється надовго в память подорожника своїми незвичайними залізничими закрутами; околиця Щавниці славна сімома горбами, які тут окружають місто, а між ними найвищий Сітно.

Штавніца! Сітна некнечо дчера
К Сітну свойму са пріровнай!
Образ его май ай твоя вера,
Могутность его ай ти май!
Незвратность сіли відіш в тих бралях,
Висоть слави в тей вишіне,
Пшісность в облачних его повалях:
Сітном твоей будь родіне!*)

В горах Ситна, як каже переказ, сплять закляті лицарі, або, як інший переказ каже, жив там велитенський змій, та його вже вбили з гармати.

З гори Ситна прегарний вид на всю околицю, на далекі на півночі Малі Татри і дрібні на південь хвилясто спадаючі горби.

Так ми перебігли наче поспішним поїздом найцікавіші околиці Словаччини. Придивімся тепер до людей.

ХАТИ І НОША.

Навіть менш уважний глядач запримітить словацьку прикмету: **ставити хати тісно побіч себе, так, що крівлями часто доторкаються.** Так то кожна оселя на рівнині чи в горах уявляє собою менше або більше просту вулицю, по якої обох боках тягнуться хати, перервані хіба в середині церковним будинком або обширнішою коршмою, а часом лише двором. У порівнянні до наших (галицьких) сіл, словацькі оселі **похожі на містечка**, головно в багатших околицях, і тим характером пригадують моравські та долішньоавстрійські села. Має це для мешканців невигоди і нещастя, коли вибереться у поле, оставлять самі діти без нагляду, або коли з дуже далеких сторін мусять звозити збіжжя чи сіно.

Самособою, що де більше хати вкупі, господарство одного власника поміщується тісно побіч себе на спільнім подвірю. А ціле обійстя від вулиці або дороги (градска цеста) відділене звичайно брамою, збитою з дощок. В продовженні мешкальної хати, під тією самою крівлею, є стайня, а від стайні під прямим кутом до сусідських будинків тягнеться стодола із током, якого широкі двері, наче друга брама, ведуть із подвіря на поле. Коли стайня є окремим будинком, то ділиться під спільною крівлею на стайню та стодолу.

(Дальше буде).

*) Щавнице, дочко гарного Ситна, будь подібна до твого Ситна, хай образом його буде твоя віра, а ти май його потугу. В цих скелях бачиш незломність сили, висоту слави в тій височині, повагу в його підхмарних скелях: Ситном будь твоїй родині (батьківщині) — каже поет Сладкович.

На початок.

Пацієнт: Пане докторе, я чув, що на скріплення мізку добре є їсти багато риби. Чи можете мені поручити щось таке?

— Лікар: Для вас на початок вистарчить кит.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

ЗА ПРАВА МЕНШИН.

Метю Вол, віцепрезидент Американської Федерації Праці, організує товариство для оборони демократії й прав меншин.

Цікаво, які меншини і які права меншин думає боронити нова організація. Наприклад, чи буде вона боронити теж прав тих рухів, що присують собі, хочби вони були в меншині, право накидати іншим, хочби це була більшість, свою думку й політику? Чи думає нове товариство боронити прав усіх меншин, себто й тих, що хочуть затерти всяку ріжницю між більшістю й меншістю, забороняючи просто всякий вияв волі, крім волі, накиненої згори?

ДЕ ПРАЦЯ ДЕШЕВА.

Нюйорський міський посадник виступив оноді з гострими словами критики проти дешевих приман, які дають деякі міста фабрикантам. Мав він на думці розголошування містами факту, що в них нема сильних робітничих організацій. Кличуть вони до себе фабрикантів закладати в них фабрики: мовляв, ходіть до нас; у нас не будете мати клопоту з робітниками. Нюйорський посадник казав, що такі міста повинні стидатися: „повісити голови зо стиду".

Міста певно ні стидатися, ні голов звішувати зо стиду не будуть. Уже хочби тому, що міста це так як корпорації: не мають тіл, щоб їх буком бити, ні душі, щоб її до пекла післати.

Зрештою справа вирішується звичайно без стиду: виберуться нині фабриканти з одного міста до другого зо страху перед робітничою організацією, пофабрикують у новому місті кілька місяців, а потім, дивись, організація прийшла й там. Виберуться знову в нове місце, але й цим разом повториться те саме.

НЕ БАЧИТЬ ПІД НОСОМ.

Каже кореспондент нюйорського щоденника „Гералд Трибюн", що Гітлер думає створити з України залежну від себе державу, на зразок тої, яку Японія створила з Манчука, державу, в котрій мають правити встановлені зпоза краю люди, а місцеве населеення не має нічого говорити.

Не розумію, пощо сягати аж до Манчука по зразок. Чи нема нині у Великій Україні саме такого уряду? Чи не правлять нею люди, встановлені окупантською владою, а правлений нарід не має нічого говорити?

Якщо справа так справді мається, то треба булоб це ясніше сказати: Гітлер хоче створити з України залежну від Німеччини державу, подібну до тої, яку московські большевики створили під назвою української совєтської републики.

ПРАВДА ПРОТИ БРЕХНІ.

В апеляційному суді нюйорського стейту розглядали недавно справу одної людини, засудженої на смерть за вбивство підчас грабіжничого нападу, котра впирається при тому, що присуд був неслушний, опертий на неправді. Засуджений заявив готовість дати себе розслідити при помочі машини до відкривання брехні, так званого відкривача брехні; засуджений згори згоджується згодитися на вислід машини.

Апеляційний суд відкинув внесок засудженого на тій основі, що, не зважаючи на те, що винахідники машини запевняють про її незаводність, її певність у відкриванні правди ще не є доказана.

Коли суд поводиться так обережно при приниманні якогось твердження за правду, як необережно поводиться до правди пересічна людина навіть у своїх дуже важних справах!

ДАЛЬШІ ІНФОРМАЦІЇ В СПРАВІ ВИСИЛКИ ВЖИВАНОЇ ОДЕЖІ В КАРПАТСЬКУ УКРАЇНУ

У відозві Українського Червоного Хреста ОДВУ, проголошеній у „Свободі" ч. 281 з 3. грудня, було сказано, що річи можна висилати в Карпатську Україну за посередництвом трьох компаній, а саме, „Віктор", „Інтернешенел" і „Ґловб".

Отже в цій справі подаемо до відома, що по засягненні дальших інформацій управа УЧХ знайшла ще один спосіб висилки, який коштуватиме далеко дешевще, ніж висилка через котрунебудь згадану компанію. А цей спосіб є такий, що коли збереться у Ню Йорку більша скількість річей для висилки, то Чехословацька Торговельна Палата в Ню Йорку поможе нам видістати відповідний опуст.

Маючи на увазі, що відповідний опуст можна буде виєднати тільки тут у Ню Йорку при помочі Чехословацької Торговельної Палати, побажаним є, щоб комітети по всіх місцевостях, зібравши більшу скількість річей, присилали ті річи до Ню Йорку, а доперва звідси вишлеться їх у призначене місце. Коли в якійсь місцевості комітетназбирає більше річей, то найкраще висилати 500-фунтові пакунки, запаковані в деревляній паці. Бо такі пакунки управа УЧХ зможе відразу висилати до краю, полагодивши потрібні формальності й оплативши посилку. Як уже було згадано в попередній відозві, посилаючи річи, треба посилати також бодай малий даток на оплату висилки.

Всі річи просимо посилати на адресу нової домівки ОДВУ і УЧХ, **149 — 2nd AVE., NEW YORK, N. Y.**

Управа Українського Червоного Хреста ОДВУ.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

СТО-ЛІТНІ РОКОВИНИ СМЕРТИ ІВАНА КОТЛЯРЕВСЬКОГО.

На день 29-го листопаду ц. р. припадає рівно 100 літ від дня смерти Батька українського письменства, автора невмирущої „Наталки Полтавки" й славної „Енеїди" — Івана Котляревського.

Тож годилось би належно відзначити ці ювилейні роковини смерти піонira української літератури. Правда, що ми, українці, переживаємо тепер надзвичайні, далеко не „літературні" часи. Українська справа й змагання нашого народу до вільного, непідяремного життя в сучаснім менті є на порядку деннім і торкається й хвилює не тільки самих українців, але є також предметом дипльоматично-політичних „потягнень" пануючих тепер політичних сил і держав. Зокрема доля українського Закарпаття, на територію якого нахабно зазіхає маґнатська Мадярщина за моральною підтримкою Польщі й італійського диктатора Муcолінія — є тепер на вазі тих економічно-політичних торгів і „комбінацій" великих держав. Не сьогодня-завтра та доля вирішиться й може з найменшою користю як для самого українського Закарпаття, так і для всього нашого народу. І, ясна річ, що цей факт і сьогоднішні події в Европі мають надзвичайне значіння для всіх українців, громадсько-національним обовязком яких є відповідно зареаґувати на всі ці події, сказати своє слово, яке повинно йти вкупі з бажанням, інтересами, змаганням і самого українського населення на його рідній землі.

Алеж це ще не значить, що через незвичайні обставини й напружену політичну атмосферу ми не можемо уділити своєї уваги й таким „подіям", як вшанування памяти українських поетів, письменників і т. і. Кожний з визначних, заслужених і талановитих українців чи українок, які відзначились на полі культурнім, національнім, науковім, громадьскім, державно-політичнім, мистецькім, тощо — належить до національно-творчих будівничих і речників історії й життя українського народу.

І. Котляревському належиться почесне місце в історії українського письменства власне тому, що він, можна сказати, перший почав писати українською милозвучною народньою мовою. Як прийняти на увагу ті часи, коли жив І. Ковляревський (1769 — 1838 рр.) то це має величезне значіння. Ми не можемо оцінювати й підходити до Котляревського з погляду наших **теперішних** національно-політичних змагань, вимог і прав українського народу. І тому нас не мусить дивувати той, наприклад, факт, що, беручи політично, Іван Котляревський був патріотом тодішньої російської імперії, якій „вірою і правдою" служили тоді всі наші землячки козацько-українського роду. Та на початках XIX-го століття в бувшій царській Росії не було, можна сказати, ніякого свідомого й орґанізованого національно-політичного руху, не було протидержавницьких політичних партій, не було ще тоді навіть Кирило-Методієвського Братства, — а це була ще перед-шевченківська доба, часи московського централізму й тяжкого для селян кріпацтва, яке було заведене в Україні після скасування Гетьманщини. І в той час московського свавільства, в часах хованя українських самостійницьких змагань, в той час, коли українська козацька шляхта „ради лакомства нещасного" відцуралась свого народу, своєї рідної мови й пішла на шлях обмосковлення, — поет і письменник Котляревський (хоч і сам дворянин) підносить українську народню мову з ґрунту, з полтавського чернозему, з самої гущі нашого закріпощеного селянства й своїми творами, написаними тою живою народньою мовою, він започатковує українську літературну творчість. Тому й названо Котляревського батьком українського письменства.

І тому, коли цього року припадають столітні роковини Котляревського, то всім українцям, без огляду на їх релігійні чи політичні погляди й теперішні розходження, — годилось би віддати належну честь і пошану батькові української літератури, хочаб уже за те одне, що він був одним з тих перших, які піднесли на культурно-мистецьку височінь нашу рідну мову, яка є ознакою душі народу, про який тепер так багато дбають і говорять на всіх сучасних національно-політичних фронтах.

Члени Т-ва „Соборна Україна" в Ню Йорку на своїх зборах піднесли цю справу організації академії-концерту, присвяченого столітній річниці смерти Котляревського та вирішили піддати цю думку й іншим українським товариствам, щоб усім разом, без огляду на те, хто й до якого товариства належить, — відповідно відзначити цю ювилейну річницю смерти українського поета й письменника.

І тому, як би яке товариство одержало запрошення прийти в певний день на збори, щоб разом з представниками інших товариств обговорити всю цю справу, виробити програму академії-концерту та вибрати до того спільний комітет, — просимо не зіґнорувати цього запрошення від Т-ва „Соборна Україна". А централі українських національно-громадських орґанізацій в Ню Йорку ласкаво просимо про моральну підтримку, наскільки вони самі не будуть братись до уладження на ширшу скалю відповідного підприємства („імпрези") з нагоди столітніх роковин від дня смерти І. Котляревського. Важно є те, щоб ширші кола українського громадянства могли більше довідатись про автора „Наталки Полтавки" (з якої першу звукову фільму виробила в Америці „Авраменко фільм продокшен" корпорація) та щоб той день був відзначений не мовчанкою, а достойним, гідним і, по можливості, імпозантним виявом пошани всіх українців до батька українського письменства — І. Котляревського.

Лев Безручко,
Ню Йорк, Н. Й.

ВІДДІЛИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОД. СОЮЗУ В НЮАРКУ І ОКОЛИЦІ

:—::—: влаштовують :—::—:

СОЮЗОВИЙ ДЕНЬ

В СУБОТУ, 15. КВІТНЯ (APRIL 15, 1939)

B SLOVAK SOKOL HALL, 358 MORRIS AVE., NEWARK, N. J.

Чистий дохід буде призначений на поміч Карпатській Україні. Просимо всі товариства здержатись у цей день від улаштовування підприємств.

Комітет.

Степан Мусійчук.

ПРАПОР УКРАЇНИ

(Вірш на посвячення українського прапора).

Всміхається Україна
Лугами й степів квітками,
Бо велика нині днина:
Блиснув прапор понад нами.

Всміхається Україна,
Бо зібралися тут діти,
Бо далекая чужина
Не могла в них духа вбити.

Всміхається Україна,
Нас прапором захищає,
І як мати всіх єдина,
Нас усіх благословляє.

„Ой, ви діти мої милі,
Вдяка вам велика нині,
Що мені ви в кожній хвилі
Служите, хоч й на чужині!

„Вдяка вам, що ви підняли
Мій прапор вгору, до неба,
Що під ним ви всі зібрались
В праці вашій і потребах!

„Хай же праця ваша буде
В користь вам і всій родині,
Щоби знали усі люди,
Що ви діти України!

„Хай прапор цей вас скріпляє
Для добра народу жити
Хай вас всіх він обєднає,
Щоб державу нам створити!"

Вище, вище, стяг цей нині
Аж до сонця піднесімо!
„Слава, слава Україні!"
Вільним духом воскликнімо!

ШІКАГО Й ОКОЛИЦЯ

усі як один на

ПРОТЕСТАЦІЙНЕ ВІЧЕ

ПРОТИ ПОЛЬЩІ і в СПРАВІ ДОПОМОГИ КАРПАТСЬКІЙ УКРАЇНІ

В НЕДІЛЮ, 11. ГРУДНЯ 1938 РОКУ

В ГОДИНІ 2. ПОПОЛУДНІ

в WICKER PARK HALL

2044 W. North Avenue, Chicago, Ill.

Головний бесідник буде Др. ЛУКА МИШУГА, що якраз вернув з Европи

ПОЗІР! ДІТРОЙТ І ОКОЛИЦЯ! ПОЗІР!

ВІЧА В СПРАВІ КАРПАТ. УКРАЇНИ

Головний бесідник д-р Л. МИШУГА, делеґат У. Н. Союзу на Карпатську Україну.

ПРИЙДІТЬ ВСІ НА ВІЧЕ!

(1) В НАМТRАМСК, МІСН. — ПЯТНИЦЯ, 9. ГРУДНЯ (DECEMBER 9, 1938)

В 7:30 ГОД. ВВЕЧІР, В УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ, 2240 GRAYLING AVENUE

(2) В DETROIT, MICH. — СУБОТА, 10. ГРУДНЯ (DECEMBER 10, 1938)

В 7:30 ВВЕЧІР, В УКРАЇНСЬКІМ НАРОДНІМ ДОМІ, 4655 MARTIN STREET.

282-4 **Український Нац. Комітет.**

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

АРНОЛД, ПА.

Листопадове Свято.

Українська арнолдська громада відсвяткувала 6 листопаду в У. Н. Домі 20 річницю Листопадового Зриву. Цим святом занялися головно бувші українські стрільці і надали йому той торжественний настрій, який охоплював український нарід тому 20 літ, в часі зриву Галицької України до своєї державної незалежности.

Свято відкрив бувший січовий стрілець Михайло Земледух; він перепроваджував його до кінця. На першу точку виступив хор української громади в Арнолді під проводом о. Г. Павловського. Хор дуже добре відспівав кілька пісень і дістав у нагороду бурю оплесків. Деякі пісні хор мусів повторяти. Далі виголосив реферат редактор М. Хандога. Він переповів усі ті знущання, що їх зазнає наш нарід від диких окупантів, та зясував боротьбу українського народу проти займанців. Потім було скрипкове сольо молодого хлопця з Торол Сити, Па., Леона Опалка. Молодий скрипак виявив великі здібности. В. Онишків, адвокат з Пітсбурґу, Па., виголосив реферат. Він, таксамо як і попередній бесідник, обговорював українське питання та пророкував, що найдалі до двох літ український нарід буде паном на своїй вільній землі. Далі виступив на сцену бувший стрілець Земледух і почав говорити про особисті переживання в часі наших визвольних змагань. Він говорив, яку радість справило бувшим українським воякам, серед котрих він був сам, коли за гроші, прислані з Америки, їм на одні Великодні Свята справлено гарне свячене. Він просив присутніх зложити жертву на українських інвалідів, яка то жертва також буде дуже дорога тим українським воякам, що для своєї батьківщини своє здоровля віддали. Він говорив приявним, що вони не повинні слухати злобних підшептів наших ворогів, які говорять, що жертви не зайдуть на призначене місце. Всі гроші заходять до рук тих, для яких вони призначені жертводавцями.

Далі він попросив бувшого десятника Української Армії, Н. Лобура, і П. Зілінського, а також два дівчата, Віру Любінецьку й Анну Колодій, щоби пішли по збірку. Зложили: І. Федан $2; по $1: М. Хандога, Л. Каршневич, Т. Сернюк, В. Нітик, М. Лесів, П. Малик, Н. П. Федан, О. Лисий, Н. Дубас, М. Земледух, П. Потирнак; П. Зілінський $1.25; по 50 ц.: М. Ґубернович, К. Різник, Н. Сакаль, Г. Волошинович, пані Опалка, О. П. Урбанович; дрібними $11.20. Разом $28.45. Беручи під увагу це, що в нас безробіття, та що свято святкувала мала частина нашої громади, бо друга частина ходила поза вугли, — ця збірка досить гарна. Та може прийде ще той час, що такі свята як Листопадове і Злуки будуть святкувати всі громадяни разом.

В дальшій програмі о Г. Павловський виступив із сольо-співом і чаруючим голосом відспівав кілька пісень. Своїм співом він захопив приявних, які нагороджували його рясними оплесками. На піяні акомпаніювала пані Й. Пельц. Далі сотник Чорноморської Січи виголосив деклямацію над могилою стрільця. А при кінці забрав голос сотник Української Армії, професор Н. Урбанович. Він розказав багато цікавих речей про той зрив, який відбувався тому 20 літ, а якого він сам був учасником. На закінчення виступив іще раз хор і гарно відспівав кілька стрілецьких пісень, по чім усі разом відспівали український національний гим.

До збірки на інвалідів, в сумі $28.45 додано зо вступу $11.55 і разом $40 вислано через Обєднання на українських інвалідів в Ріднім Краю.

Один з комітету.

Поправив.

— Мушу поскаржитися на вашого сина. Вічно дразниться зо мною й наслідує мене...

— Ах, то я йому вже дам! І скільки я разів упоминав його, щоб не вдавав блазна й діота!

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

НЮ ЙОРК, Н. Й. Збори 204. відділу відбудуться в суботу, 10. грудня, в год. 8:15, в салі укр. прав. громади, 334 Іст 14. вул. На тих зборах обовязково мають бути приявними всі члени відділу та вирівняти всі залеглі й біжучі членські вкладки та зложити рахунок за пібрані тікети на наш пікнік, Союзовий здвиг, Листопадове Свято та за останнє представлення, щоби уряд відділу мав змогу виготувати як слід фінансовий звіт на річні збори відділу, які відбудуться в пятницю, 30. грудня ц. р. — Е. Ляхович, предс.; М. Близнак, секр.

СТЕЙПЛЕТОН, Н. Й. Річні збори Бр. св. Арх. Михаїла, від. 211., відбудутьс в сяуботу, 10. грудня, точно 7:30 вечором, в У. Н. Домі, 35 Варен ул. Обовязком членів є бути на цих зборах, бо буде справоздання уряду і контрольорів за цілий рік. Будуть також інші важні справи до вирішення. Відтак буде вибір нового уряду на 1939. рік. Напоминається членів прийти й вирівняти свої залеглости і кари, щоби не було нарікань, що буде суспендований. Просимо привести нових кандидатів, бо тепер добра нагода для урядників і членів організувати членів, бо ніхто даром не працює, а за те має нагороду. Вписуйте теж свої діти до своєї організації, а не до чужих інституцій. Урядник або член, не приявний на цих зборах, заплатить кару згідно зо статутом. — В. Карпів, пр.; Н. Слободзян, кас.; Т. Соколовський, секр.

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ. Річний мітінг Тов. Зап. Січ, від. 155., відбудеться в неділю, 11. грудня, точно в годині 3. пополудні, в гали У. Н. Дому. Проситься всіх членів прибути на цей мітінг, бо буде справоздання уряду і контролі з цілорічного діловодства, як рівнож буде вибір уряду на 1939. рік. Котрий член не буде приявний на мітінгу, буде підлягати карі, бо є такі справи, що мусять бути вирішені на річнім мітінгу. Взивається довгуючих членів, щоби свою залеглість цього місяця сплатили, бо інакше будуть наражені на суспензу. — Іван Ваверчак, предс.; Василь Дригинич, кас.; Андрій Яричевський, секр.

КРОМПТОН, Р. АЙ. Річні збори Тов. Зап. Січ, від. 246., відбудуться в неділю, 11. грудня 1938., в годині 2. пополудні, в льокалю читальнянім, 1668 Main St. На порядку дня буде справоздання урядників за рік 1938. і звіт контр. комісії й інші важні справи, як також вибір нового уряду на 1939. рік. Проситься всіх прибути на означений час, як також вирівняти по зможности залеглости. Хто має кандидата в члени У. Н. Союзу, проситься його привести, а ми радо його впишемо. — Григорій Притула, предс.; Петро Коць, кас.; Василь Сподарик, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. Збори Тов-а Мир, від. 324., відбудуться в суботу, 10. грудня 1938., в домі Укр. Громади на 23. і Бравн, у 7:30 год. ввечір. Пожаданим є, щоби всі члени були на зборах. Уряд є вдячний членам, що мають повне довіря для нього, але без членів зборів перепроваджувати годі. Також при кінці року нехай кожний вирівняє вкладки. — О. Горохівський, предс.; Н. Бурак, кас.; Мих. Туркот, секр.

КЛІФТОН, Н. ДЖ. Річний мітінг Тов. Українська Січ, від. 182., відбудеться в неділю, 11. грудня, в 2. годині пополудні, в парохіяльній галі, 45-47 Говп Евеня, Пасайк, Н. Дж. Важні справи: справоздання контр. комісії за 1938. рік, вибір уряду на 1939 рік. Тому обовязком кожного члено і члениці прийти на збори на означений час. Не приявні члени підлягають карі після ухвали. — І. Живіцький, предс.; М. Філь, кас.; Г. Яськів, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. Річний мітінг Бр. св. Василія, від. 339., відбудеться в суботу, 10. грудня, в годині 7. вечором, в домі Укр. Громади, 3322 Норт Лавренс ул. Проситься всіх членів прийти на цей річний мітінг, бо маємо багато важних справ до вирішення. Кожний член повинен прийти і заплатити свої вкладки на цім мітінгу. Уряд здасть звіт з цілого року. Контрольна комісія здасть звіт за минулих 6 місяців. Буде вибір уряду на 1939. рік і багато інших важних справ до рішення. Також дається до відома тим членам, що мають позички на свої грамоти, щоби на мітінгу відібрали позичковий квіт від уряду. Подається до відома тим членам, котрі довгують до відділової каси, щоби прийшли хоч раз на річний мітінг та по змозі вирівняли свої довги. Прийдіть усі хоч на річний мітінг! — Іван Сорока Макс., предс.; Іван Сорока Мих., кас.; Олекса Діорка, секр.

БРОНКС, Н. Й. Річні збори Тов. Згода, від. 210., відбудуться в неділю, 11. грудня, в годині 2. пополудні, в салі демократичного клюбу, 2861 Істерн Булвард. Просимо всіх членів прибути в означений час і вирівняти свої довги як до Тов. так і до Союзу. Є важні справи до полагодження. На зборах буде вибір уряду на 1939. рік. — Теодор Давидів, предс.; Володимир Баковський, кас.; Іван Франко, секр.

НОРТГЕМПТОН, ПА. Річні збори Тов. Укр. Січових Стрільців, від. 44., відбудуться в неділю, 11. грудня, в годині 2. пополудні, в укр. правосл. гали на Нюпорт Евені. Взивається всіх членів прийти на ці збори, бо буде справоздання уряду і контр. комісії за цілий рік та вибір уряду на 1939. рік. Напоминається довгуючих членів виплачувати свої довги. По зборах буде мала перекуска (ріфрешмент). Проситься членів про найбільшу участь. — В. Шишка, пр.; А. Бодник, кас.; Л. Демчук, секр.

ЕЛІЗАБЕТ, Н. ДЖ. Річний мітінг Бр. св. Арх. Михаїла, від. 142., відбудеться в суботу, 10. грудня, в гали 212 Фултон Стріт, Елізабет, Н. Дж., в год. 7:30 ввечір. На порядку нарад: справоздання урядників і контр. комісії за 1938. рік і вибір уряду на 1939. рік. Можуть зайти нові ухвали, з котрими ви не погодитеся, то старайтеся бути присутні на засіданню, щоби не нарікали. Просимо членів вписувати свої діти до Братства і до У. Н. Союзу. Колись не пожалуєте, що ваші діти будуть членами нашої організації. — Я. Лешак, пр.; М. Маркович, кас.; П. Остапчук, секр.

БРУКЛИН, Н. Й. Річні збори Тов. Запорозька Січ, від. 325., відбудуться в суботу, 10. грудня, в гали Укр. Нац. Дому, 216-218 Grand St., точно в годині 8. ввечір. Проситься членів прибути на час, бо не добре протягати збори пізно в ніч. Треба конечно вирівняти свої вкладки до Тов. і У. Н. Союзу, бо в противнім разі члени будуть суспендовані. Приведіть своїх синів і знайомих тай впишіть їх до Тов. і У. Н. Союзу. Ті члени, що обіцяли, що пізніше впишуть, вже час вписати, бо на такім „пізніше" то й роки сходять, а вони самі не є забезпечені. Таки приходиться, що може бути або за старий, або треба буде більші платити вкладки. Не прибувші на збори члени будуть підлягати карі після статуту. — І. Малик, предс.; М. Костів, кас.; П. Малицький, секр.

ТОЛІДО, О. Річні збори Бр. св. О. Николая, від. 167., відбудуться в неділю, 11. грудня, в годині 2. пополудні, в гали, де звичайно. Просимо всіх членів і членць прибути на збори, бо є важні справи до полагодження. На зборах буде вибір урядників на 1939. рік. Довгуючиж членів просимо вирівняти свої залеглі вкладки, щоби не переносити довгу з року на рік. Не явившийся член підлягає карі 50 ц., урядник 1 дол. — Дмитро Медецький, предс.; Бартоломей Унисько, кас.; Іван Кульматицький, секр.

КЛІВЛЕНД, О. Місячні збори Тов. Сокіл, від. 336., відбудуться в неділю, 11. грудня, в 1. годині пополудні. Кожний член має обовязково явитись но зборах і вирівняти свої належитости, щоби на річних зборах можна було дати звіт з цілого року. Кожний член повинен записати свої діти і знайомих до Тов. Сокіл. — Дмитро Грабський, предс.; Семен Постолюк, секр.-кас.; Тимко Кальмук, рек. секр.

ВІЛІНҐ, В. ВА. Річні збори відділу 56 відбудуться в неділю, 11. грудня, в год. 2., в галі церковній. Всі члени мають прийти. Буде вибір уряду на 1939. рік і інші важні справи до полагодження. Один доляр кари для кожного члена, як не прийде на збори. — І. Ковальчук, предс.; П. Вітенко, кас.; М. Медвідь, секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. Звичайні місячні збори Тов. У. Н. Союзу, від. 292., відбудуться в неділю, 11. грудня, в годині 1. пополудні, в гали У. Н. Дому, 4655 Martin. Тому, що це останній місяць у році і треба зладити справоздання як у відділі так і в головній канцелярії, проситься членів, щоби кожний постарався по зможности вирівняти вкладки на зборах, а найдальше до двацятого цього місяця. Пригадуємо ще тим членам, котрі до сьогодня не зложили на крісла, що на зборах можуть дати. Ті члени, котрі обіцяли, що до кінця року постараються за нових членів, будуть ласка це зробити в тім місяці. Не відкладайте, бо часом може бути запізно. — І. Форись, предс.; І. Андрусевич, кас.; Петро Кізел, секр.

ГЕРКІМЕР, Н. Й. Річні збори Запорозької Січи, від. 192., відбудуться в неділю, 11. грудня, в годині 1:30 пополудні, в У. Н. Домі на Кінг Стр. Проситься всіх членів прибути на збори. Буде вибір урядників на 1939. рік. — К. Довганюк, предс.; М. Суханчук, кас.; М. Політило, секр.

КЛІВЛЕНД, О. Місячні збори Тов. ім. Ів. Франка, від. 334., відбудуться в неділю, 11. грудня, в 12. годині вполудне, в У. Н. Домі. Проситься всіх членів прийти на ці збори і вирівнати свої свої залеглости, щоби не переносити довгу на новий рік 1939, щоби відділові книжки були без довгу на 1939 рік. На цих зборах буде визначений день на річні збори. — Н. Задерецький, предс.; Стефан Морозович, фін. секр.-кас.; Іван Жук, рек. секр.

ФЕНІКСВІЛ, ПА. Бічний мітінг Бр. св. Апп. Петра і Павла, від. 321., відбудеться в неділю, 11. грудня, точно в годині 1. пополудні, в гали парохіяльній. Проситься всіх членів прийти на цей мітінг, бо буде справоздання за цілий рік і вибір нового уряду на наступний рік. Проситься привести нових членів і вписати їх до У. Н. Союзу. — Іван Садоскі, предс.; Йосиф Янушевич, кас.; Федор Цюх, секр.

РОСФОРД, О. Річні збори Бр. св. Михаїла, відділу 235., відбудуться в неділю, 11. грудня 1938. р., в годині 2:30 пополудні, в гали У. Н. Дому. Не явившийся член на ті збори заплатить кару 50 ц., а урядник 1 дол. — Н. Проць, секр.

СИРАКЮЗ, Н. Й. Річні збори Бр. св. Ап. Петра і Павла, від. 39., відбудуться в неділю, 11. грудня, в годині 12:15 в полудне. На ці збори всі члени повинні явитися. Буде звіт урядників і вибір уряду на 1939. рік. — А. Гайдук, предс.; А. Кудлик, кас.; Д. Оринич, секр.

БРІДЖПОРТ, КОНН. Річні збори Тов. Укр. Січ, від. 59., відбудуться в суботу, 10. грудня, в годині 1., в гали церковній. Проситься членів і членць прибути на збори точно в 7. годині, бо є важні справи до вирішення: справоздання старого уряду, вибір нового уряду на 1939 рік. По скінченні зборів буде спільна вечера. Пригадується членам, що довгують, щоби вирівняли свій довг до каси товариської. Всі вкладки від членів за місяць грудень до У. Н. Союзу мусять бути на руках секретаря або касієра до 15. грудня, щоби секретар не мусів ходити по хатах і збирати вкладки. Щераз проситься прибути на збори в означений час. — М. Галькевич, предс.; М. Тиманський, кас.; І. Глива, секр.

МАНВІЛ, Н. ДЖ. Річні збори Тов, ім. Т. Шевченка, від. 349., відбудуться в неділю, 11. грудня, в годині 2. пополудні, в Ліберти Гали. Проситься членів прийти на збори, бо будуть важні справи до полагодження, а головно вибір уряду на наступний рік. Не присутний на річних зборах член буде караний згідно з товариським статутом. — Ілько Щегера, предс.; Дмитро Федина, кас.; Н. Лісний, секр.

РОВЕЙ, Н. ДЖ. Річні збори Тов. Згода, від. 294., відбудуться в суботу, 10. грудня, в год. 8. ввечір, в гали де звичайно. Проситься всіх членів прийти на означений час. Напоминається довгуючих членів вирівняти свої залеглости, бо це річні збори. Буде вибір нових урядників тож прошу сплатити довг, щоби потім не нарікали, що старий секретар не записав, що заплачено, а оставив довг. Проситься контрольорів прийти обрахувати книжки і віддати новому урядові як слід. Просимо членів привести хоч по одному новому кандидатові, бо ще нагода до кінця цього місяця без вступу як до Тов. так і до У. Н. Союзу. — Іван Король, предс.; Г. Пекарська, кас.; Яків Салій, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. Річний мітінг відділу 62. відбудеться в суботу, 10. грудня, в годині 4. пополудні точно, в домі 6331 Elmwood Ave. На зборах будеться принимати нових членів. Буде також вибір урядників на 1939. рік. — Уряд від. 62.

ОЗОН ПАРК, Н. Й. Річні збори Тов. Вільна Україна, від. 200., відбудуться в суботу, 10. грудня 1938., в год. 7. ввечір, в сали Укр. Амер. Гор. Клюбу, 92-14 — 95 Ев., Озон Парк. Обовязком всіх членів бути присутними на зборах і вирівняти всі свої належитості. На цих зборах буде вибір уряду на 1939. рік, поправка статуту, котрий предложиться головній екзекутиві до одобрення. Член присутний на зборах, а довгуючий, не буде мати права голосувати, а член неприсутний буде підляготи карі, приписаній статутом. — В. Костишин, предс.; В. Цісик, секр.; П. Господарець, секр.

КОТСВІЛ, ПА. Річні збори Тов. ім. Б. Хмельницького, від. 248., відбудуться в неділю, 11. грудня, в годині 2. попол. Проситься всіх членів прийти, як один. Контр. комісію проситься прийти в уботу, в 7. год. і переглянути книжки. На зборах буде вибір уряду на 1939 рік. — М. Пик, предс.; В. Чернецький, кас.; П. Турчин, секр.

НА ВИСТАВІ ХУДОБИ.

17-літній Гал Кларк з Кларк'с Гил, Індіяна, показує свої вівці на 39-тій річній виставі худоби в Інтернаціональнім Амфітеатрі в Шікаґу.

ПРЕМІЄР.

Д-р Рудольф Беран, новий премієр Чехословаччини. 20 років він був ворогом президента Едварда Бенеша, що недавно зрезиґнував і втік з краю. Він був теж проти союзу з Францією і Росією та проти заприязнення з Англією, ведучи курс ґерманофільський. Його назначив премієром новий президент, д-р Еміль Гаха.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ

БОФАЛО, Н. Й.

На поміч Карпатській Україні.

Союз Українок, від. 49 у Бофалі, ухвалив одноголосно висиґнувати зо своєї каси $30 на отсі цілі: $5 на кошти протестаційного віча, яке відбулося в Бофалі заходом злучених українських орґанізацій 20. листопаду в У. Н. Домі, 205 Мілітарі Род, а $25 переслано через Обєднання на поміч Карпатській Україні.

Марія Хоптяк, предс.; **Анна Сеніцька,** скарбничка.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

На Карпатську Україну.

В неділю, 20-го листопаду 1938 р., відоме українське товариство в Ню Йорку, „Золота Липа", влаштувало забаву з танцями для своїх членів та для запрошених гостей. Підчас забави члениця тов. „Золота Липа", пані Анастасія Душникова, в товаристві п. О. Бобецької перевела збірку між свідомими членами на потреби Карпатської України. Збірка принесла $18.60.

Треба признати, що пані Анастасія Душникова використовує кожну нагоду, щоб призбирати потрібні фонди на патріотичну ціль. Це повинно бути заохотою для інших наших свідомих жінок-патріоток. Справа визвольної боротьби Карпатської України та взагалі визвольна акція українського народу на всіх українських землях потребує нашої всебічної помочи. Тому всі наші національні орґанізації й товариства повинні присвячувати тепер пильну увагу до того, що діється в краю, та помагати тим, що несуть прапор визвольної боротьби, чим тільки можемо.

Збірку переслано через Центральну управу ОДВУ.

КЛІВЛЕНД, О.

З забави на Рідний Край.

Недавно вернулася з відвідин Рідного Краю п. Марія Тулай. З цеї нагоди приятелі і члениці С. У. А. влаштували 22 жовтня ц. р. несподівану забаву. По вечері п. М. Тулай поділилася з присутніми своїми враженнями з Рідного Краю. Гості слухали з великим зацікавленням. Опісля забрала голос п. К. Ділай, гол. орґанізаторка С. У. А., і своєю грімкою промовою закликала жіноцтво до активної праці. Далі промовила ще кілька слів п. А. Занько. На закінчення п. М. Білецька попросила присутніх зложити жертву на ново засновану політичну орґанізацію в краю „Дружину княгині Ольги". Зложили по $1: М. Тулай, К. Ділай, А. Коберська, М. Чорній, А. Гронович, П. Осадчук, Г. Кравчишин, М. Білецька; А. Бурко 50 ц.; по 25 ц.: А. Занько, І. Біґедза. Разом $9, які вислано через Обєднання на призначену ціль.

М. Білецька.

ГОЛЙОК, МАСС.

На Закарпаття.

Дня 6 листопаду ц. р. в гром. Івана й Анни Рабець відбулися хрестини їх донечки Петрусі. При веселій забаві гості згадували про події на українських землях і при тім перевели збірку на Карпатську Україну. Збіркою занявся В. Коваль. Присутні зложили по $1: І. Рабець, В. Коваль, С. Клемик, І. Процишин, С. Загайкевич, Н. Околіта, Марія Сойка, Д. Хрупалик, Д. Харко; по 50 ц.: М. Провода, С. Бойко, Т. Хрупалик. Разом $10.50. Гроші вислано через Обєднання на призначену ціль.

Д. Хрупалик.

ГАРЯЧИЙ ПОПІЛ.

Давид І. Тревит, доглядач ренчу, признався, як запевняє шериф Евген Біскайлюз, що він спричинив на горі Санта Моніка в полудневій Каліфорнії пожежу, яка заняла тисячі акрів, знищивши приватні доми і багато будівельного дерева. Тревит висипав гарячий попіл на суху траву.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

ТАРЗАН СМІЛИВИЙ. (76)

В часі відсутности Тарзана Джеф не тратив часу, а пробував зєднати собі симпатиї Марії. Вертаючись до неї сумним голосом, він заговорив: „Дуже можливо, що дикуни вже вбили твого батька і Боба. Треба дивитися на події сміло. Тепер тобі потрібно когось, що міг би опікуватись тобою". А по хвилині мовчанки додав: „Чому вобі не вийти замуж за мене?"

Ці слова збентежили Марію. В першій хвилині вона не знала, що на це відповісти. Вкінці вона сказала: „Ти був для мене дуже добрий, Джефе. Ти врятував мене від дикунів, і я за це тобі дуже вдячна. Але я не кохаю тебе, я кохаю Боба. Ми не маємо ще доказів, що Боб згинув. Фактично я вірю в серці, що він живий. А Тарзан удався до них, щоб їх увільнити.

„Я вірю, що коли є можливість на світі їх увільнити, то Тарзан це зробить", закінчила Марія. Джеф заворушився і докірливо їй відповів: „Тарзанові не можна вірити. Його поступовання дуже дивне і воно вказує, що він таки є в спілці з тими дикунами. Ніхто не може знати його плянів. Щодо Боба... невже ти не можеш забути його?"

Марія заперечила головою, а Джеф продовжав: „Це гарно, що ти так твердо віриш, що Боб іще живий. Але вважай, щоб опісля ти тимбільше не розчарувалась. Бо за всякою правдоподібністю він уже не жиє". Коли він говорив ці слова, то старався надати їм найбільшого смутку. Та рівночасно з тим він добре наглядав, чи часом не вертається Тарзан.